

der en „officiel“ Fortolkning deraf, som jeg ikke kender, men jeg er bange for, at dette Udtryk i Praksis vil vise sig for ubestemt.

Nej, mit Forbehold gælder Bestemmelsen i § 4 om, at der skal gives fuld Erstatning *saavel for Materialets Værdi* som for den forvoldte Skade og Ulempe. Det ærede Medlem var fuldstændig enig i denne Bestemmelse og glad derved, fordi den faldt sammen med hans Forslag i Fjor. Deri kan det ærede Medlem have Ret, han ved jo bedst selv, hvad han forstod ved sit Forslag i Fjor. Men det ærede Medlem gik noget videre, idet han sagde, at det ogsaa var, hvad Grundlovens § 82 hjemlede. Det maa jeg protestere imod, saa meget mere som jeg som Udvalgets Ordfører i Fjor havde den Opgave at fremsætte dette vort Standpunkt. Thi det maa erindres, at naar Udvalget i Fjor tog sit Standpunkt ud fra denne Paragraf, vilde det netop ikke dermed sige noget om, hvorvidt den private, fra hvem disse Ting tages, skal have Erstatning for selve Materialet eller ikke. Det ærede Medlem ved, at det laa i, at der i saa Henseende var forskellige Meninger i Udvalget. Jeg indrømmer for øvrigt villig, at jeg den Gang stod det ærede Medlems Anskuelse nærmere, end jeg nu gør. Men det, vi den Gang sloge fast, var kun, at vedkommende skulde have den Erstatning, som Grundlovens § 82 hjemler ham. Jeg sagde som Ordfører udtrykkelig, at hvilken Erstatning dette var, lode vi staa hen, og det var saa meget mere naturligt, som vi i den korte Tid, vi havde til at behandle denne Sag — kun en 14 Dages Tid i Begyndelsen af Marts, da Valgforberedelserne allerede optog saa manges Tid og Tanker — ikke havde synderlig Lejlighed til at tage denne Paragraf under nærmere Overvejelse. Den er ikke saa lige at gaa til, som det ærede Medlem synes at mene. Efter at jeg nu senere har haft Lejlighed til at undersøge og gennemgaa, hvad det er, § 82 hjemler, er jeg kommen til det Resultat at den *ikke* hjemler vedkommende private Mand Erstatning for det, der her er Tale om at tage fra ham. § 82 siger jo: „Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning.“ Men, mine Herrer! Det er netop Spørgsmaalet, om det, der her er Tale om at tage fra vedkommende, er hans „Ejendom“. Jeg er kommet til det Resultat, at det kan man ikke sige. Jeg henviser i saa Hen-

seende til en saa konservativ Forfatter som Professor Matzen. Han har Fortjeningen af at have givet her i Landet den første videnskabelige Fortolkning af § 82. Han siger med Hensyn til denne Paragrafs Forstaaelse: „Derfor kan denne heller ikke paakaldes mod Bestemmelser som dem, der indeholdes i Lov af 15de Maj 1868 om Afgivelse af Grus til Jærnbaner, jfr. Plakat af 4de Juni 1845, idet den her omhandlede Forpligtelse er en saadan, som i Samfundets Interesse maa antages at være paalagt al Ejendom i Landet.“ Og han siger senere, at „en slig Foranstaltning kan lige saa lidt begrunde nogen Erstatning som Paalæg af ny Skatter“. Dette fremgaar ogsaa ved at se hen til Oprindelsen af Grundlovens § 82, idet den nemlig saa temmelig ordret er skreven ud af en gammel Plakat, Hovedbestemmelsen om al Ekspropriationsret her i Landet, af 31te Juli 1801, der bestemmer, „at Ejendomsretten ikke bør lide Indskrænkelse, medmindre det almene Bedste fordrer det, og at Ejeren da tilkommer billig og fuldkommen Erstatning“. Det er jo omtrent de samme Ord, som bruges i Grundlovens § 82. Men nu er der her det mærkelige, at selve denne Plakat paa ingen Maade betragter Reglen i den gamle Vejforordning af 13de December 1793, § 16, om Retten til at borttage disse Materialer til Landeveje „uden Betaling“ som Undtagelse herfra eller stridende herimod. Der staaer nemlig i Indledningen til Plakaten — med den højtærede Formands Tilladelse maa jeg maaske ogsaa oplæse dette: „Ligesom Kongen ved Anordningerne om Vejvæsenet her i Danmark, 13de December 1793.“ — og saa følger der nogle norske Forordninger — „har bestemt de vedkommende Grundejeres Rettigheder og Pligter i Tilfælde af, at Jordlodders eller Ejendommens Afstaaelse maatte udfordres til disse Indretningers Iværksættelse, hvilke Bestemmelser ere byggede paa den Grundsætning,“ og saa kommer den Grundsætning, jeg nævnte før. Med andre Ord, Lovgiveren har den Gang ment, at den Grundsætning, som her slaas fast, ikke forandrer eller er i Strid med Bestemmelsen i den gamle Vejforordnings § 16, at man kan tage disse Ting „uden Betaling“. Dette kan kun forstaaes saaledes, at Lovgivningsmagten den Gang har ment, at de Ting, der her er Tale om, ikke ere vedkommende private Mands Ejendom, *i alt Fald ikke anderledes* eller med større Ret, end at han maa finde sig i, at disse Ting tages til Anvendelse, hvor Al-